

Nr 138.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen
angående vissa engångskostnader för lantförsvarets ord-
nande; given Stockholms slott den 12 juni 1914.*

Under] återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

att, under förutsättning att nådiga propositionerna angående ny härordning och ny värnpliktslag samt angående värnsskatt och värnsskattefond vinna Riksdagens bifall:

dels till bestridande av kostnaderna för övning vid armén av årsklassen 1914 yngre bevilja ett anslag av 10,812,605 kronor samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 6,668,773 kronor att utgå av värnsskattemedel med rätt för Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp under år 1914 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 55,000 kronor;

dels, utöver det å fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen för år 1915 upptagna belopp av 225,000 kronor för ordnande av landstormsförråd, till anskaffande av intendenturmateriell bevilja ett anslag av 12,725,887 kronor samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 3,775,000 kronor att utgå av värnsskattemedel ävensom medgiva att avtal å kronans vägnar må i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av intendenturmateriell för 12,950,887 kronor på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlägges år 1915 med högst 4,000,000 kronor eller det belopp som i statsverkspropositionen och nu sammanlagt föreslagits till anvisning för ifrågavarande ändamål under år 1915, år 1916 med högst 4,000,000 kronor, år 1917 med högst 4,000,000 kronor och år 1918 med högst 950,887 kronor;

dels, utöver de å fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen för år 1915 upptagna belopp av 600,000 kronor för fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande av behövliga förrådslokaler därför, av 165,000 kronor för fortsatt anskaffning av nya eldhandvapen (gevär och karbiner) och av 30,000 kronor för fortsatt anskaffning av pistoler m. m., till anskaffande av artillerimateriell bevilja ett anslag av 10,832,600 kronor samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 2,705,000

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 95 häft. (Nr 138.) 1

kronor att utgå av värnskattemedel ävensom medgiva att avtal å kronans vägnar må i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av artillerimateriell för 11,627,600 kronor på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlägges år 1915 med högst 3,500,000 kronor eller det belopp, som i statsverkspropositionen och nu sammanlagt föreslagits till anvisning för ifrågavarande ändamål under år 1915, år 1916 med högst 3,500,000 kronor, år 1917 med högst 3,500,000 kronor och under år 1918 med högst 1,127,600 kronor;

dels till anskaffande av ingenjörmateriell bevilja ett anslag av 2,777,242 kronor samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 925,748 kronor att utgå av värnskattemedel ävensom medgiva att avtal å kronans vägnar må i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av ingenjörmateriell för 2,777,242 kronor, på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlägges år 1915 med högst 925,748 kronor eller det belopp, som nu föreslagits till anvisning för ifrågavarande ändamål under år 1915, år 1916 med högst 925,747 kronor och under år 1917 med högst 925,747 kronor;

dels till anskaffande av sjukvårds- och veterinärmateriell bevilja ett anslag av 650,000 kronor samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 325,000 kronor att utgå av värnskattemedel ävensom medgiva att avtal å kronans vägnar må i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av sjukvårds- och veterinärmateriell för 650,000 kronor, på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlägges år 1915 med högst 325,000 kronor eller det belopp, som nu föreslagits till anvisning för ifrågavarande ändamål under år 1915, och år 1916 med högst 325,000 kronor;

dels, utöver det å fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen för år 1915 upptagna belopp av 170,000 kronor, till befästningsarbeten m. m. vid Boden för år 1915 anvisa ett belopp av 1,498,000 kronor att utgå av värnskattemedel;

dels ock till befästningsarbeten m. m. vid Tingstäde för år 1915 anvisa ett belopp av 774,000 kronor att utgå av värnskattemedel.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Hj. L. Hammarskjöld.

Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 12 juni 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Hans excellens herr statsministern Hammarskjöld anförde i underdånighet:

»När inför Kungl. Maj:t den 14 nästlidne maj tillstyrktes propositioner angående ny härordning (propositionen nr 58) och angående sjöförsvarets ordnande (propositionen nr 60), omnämndes jämväl de med den nya försvarsorganisationen förenade engångskostnaderna. Någon närmare redogörelse för dessa kostnader rörande armén och marinen lämnades dock icke. För egen del antydde jag i största allmänhet beträffande sättet för kostnadernas bestridande, hurusom i sådant avseende tre vägar borde följas. Sålunda skulle en del av kostnaderna bestridas med värnskattemedel, en annan del, nämligen vissa byggnadskostnader, med köpeskillingar för sådana till lantförsvaret anslagna fastigheter, som ansåges kunna försäljas, och en tredje del genom extra ordinarie anslag att i vanlig ordning utgå av skattemedel.

Det torde tillåtas mig att nu i ett sammanhang anmäla hela frågan om försvarets engångskostnader, dock vad angår sjöförsvaret i största kort-
het och med hänvisning till vad chefen för sjöförsvarsdepartementet därutin-
nan kommer att framdeles anföra.

Principiellt sett kunde det måhända synas riktigast, att man be-
gränsade begreppet försvarets engångskostnader till att omfatta allenast så-
dana kostnader, som till sin natur sammanfölla med utgifter, vilka pläga
bestridas med extra ordinarie anslag å huvudtitlarna, och som tillika
vore föranledda av den föreslagna nya försvarsorganisationen. I praktiken
låter sig emellertid en sådan begränsning icke genomföra. Övergången
till den nya härordningen och till den nya ordningen för sjöförsvaret
medför särskilt under de första åren stora utgifter, vilka utan gensägelse
äro av samma natur som vissa slag årligen återkommande, med huvudtit-
larnas ordinarie anslag eljest bestridda kostnader. Därmed åsyftar jag
de under vissa år ökade utgifter för värnpliktigas övningar, som följa
därav, att år 1915 dubbla årsklasser värnpliktiga inkallas till övning.
Dessa utgifter höra emellertid otvivelaktigt till försvarets engångskost-
nader.

Vid sidan av dessa utgifter förefinnas kostnader av påtagligen extra
ordinarie natur, vilka, även om desamma icke äro föranledda av den
nu föreslagna försvarsorganisationen, dock av praktiska skäl *i detta
sammanhang* böra hänföras till engångskostnaderna. Till sådana kostnader
höra vissa anslag, som direkt erfordras för genomförande av den nu gäl-
lande försvarsorganisationen, såsom anslag till uppförande av vissa kaserner,
liksom ock anslag, som även utan ändring i försvarsorganisationen och
även med mycket blygsamma anspråk på försvarets effektivitet skulle vara
erforderliga för försvarets vidmakthållande, såsom t. ex. anslag till ammu-
nitionsanskaffning för linjen m. m. Har sådan anskaffning eller annat
därmed jämförligt behov av en eller annan anledning eftersatts, borde
kompletteringskostnaderna nämligen principiellt sett behandlas som alla
under åren återkommande kostnader för försvaret, vilka pläga utgå av
skattemedel i vanlig ordning.

Då jag kommer att i förevarande sammanhang bland engångskost-
naderna inordna jämväl kostnader av senast angivna slag, beror ett sådant
förfarande i främsta rummet därpå, att en del kostnader av sistnämnda
slag äro så stora, att desamma icke skulle kunna bestridas i vanlig ord-
ning genom anlitan-
de av anslagen å huvudtitlarna, om man icke fördelade
vissa större kostnadsbelopp, t. ex. för kompletteringsutrustningarna, på en
längre tidrymd än med hänsyn till försvarets effektivitet kan anses
medgivet.

Jag vill emellertid på förhand uttryckligen reservera mig mot den uppfattningen, att samtliga dessa kostnader skulle vara av sådan natur, att de böra bestridas av värnskattemedel.

Bland engångskostnaderna ingå, såsom redan antytts, åtskilliga byggnadskostnader, dels sådana, som intimt sammanhånga med 1901 års härordning, dels sådana, som äro föranledda av den föreslagna nya försvarsorganisationen.

De byggnadsarbeten, som enligt nu tillämpad härordning erfordras, skulle såsom hittills bestridas genom extra anslag å huvudtiteln, så långt redan beviljade medel därtill förslå. Övriga byggnadskostnader skulle, såsom jag tidigare framhållit, utgå ur köpeskillingarna för försålda fastigheter, vilka nu disponeras av lantförsvaret. Dessa köpeskillingar beräknas av arméförvaltningen att uppgå netto till över 50,000,000 kronor, varav endast omkring hälften skulle behövas för nu angivna ändamål. Denna anordning förutsätter emellertid, att försäljningen av fastigheter kommer till stånd inom den för nybyggnadsarbetenas utförande beräknade tiden eller ock att andra medel finnas att tillgå för disposition i förskott.

Vad det senare alternativet angår, bör det undersökas, huruvida förskott under närmaste åren skulle kunna erhållas från värnskattefonden.

Enligt den utredning, som jag strax skall lämna, torde de engångskostnader, som ifrågakomma att bestridas av värnskattemedel, uppgå i runda tal till följande belopp under åren 1915, 1916 och 1917, nämligen:

år 1915	kr. 22,100,000
» 1916	» 19,800,000
» 1917	» 13,900,000
	<hr/>
	Summa kr. 55,800,000

Enligt vad chefen för finansdepartementet anført vid behandlingen av frågan om ny härorganisation, skulle av värnskatten, 75,000,000 kronor, kunna anses inflyta:

år 1915	kr. 30,000,000
» 1916	» 22,500,000
» 1917	» 22,500,000
	<hr/>
	Summa kr. 75,000,000

Utgår man från dessa siffror, skulle vid slutet av vart och ett av åren 1915, 1916 och 1917 odisponerade värnskattemedel förefinnas till belopp av:

år 1915		kr. 7,900,000	
» 1916:			
dels från 1915 kvarliggande	kr. 7,900,000		
dels ock av 1916 års inflytande medel	» 2,700,000		» 10,600,000
år 1917:			
dels från 1916 kvarliggande	kr. 10,600,000		
dels ock av 1917 års inflytande medel	» 8,600,000		» 19,200,000.

Efter att nu hava konstaterat storleken av de belopp värnskattemedel, som kunna beräknas stå till disposition såsom förskott å byggnadskostnaderna, skall jag lämna detta ämne för att återkomma därtill i sammanhang med en redogörelse för kostnaderna för sagda arbeten.

Härefter övergår jag till en närmare undersökning rörande de särskilda slagen av engångskostnader.

*Årsklassen
1914 yngre.*

Till en början erinrar jag då om den utgiftspost, som föranledes av den med övergången till den nya härordningen förenade övningen av dubbla årsklasser. I sådant avseende framhöll jag vid tillstyrkandet av propositionen nr 58, hurusom den i början av innevarande år såsom årsklass 1914 inskrivna årskullen 1893 skulle fullgöra tjänstgöringen enligt nu gällande bestämmelser, endast med förskjutning i vissa fall av den dag, då vissa övningar toge sin början, och att den föreslagna nya värnpliktstjänstgöringen skulle tillämpas i sin fulla utsträckning från och med årskullen 1895. Övergångsbestämmelser skulle sålunda meddelas beträffande årskullen 1894, vilken lämpligen borde inskrivas redan instundande höst under benämningen årsklassen 1914 yngre. Värnpliktiga tillhörande denna årsklass borde vid infanteriet fullgöra första tjänstgöringen redan sommaren 1915. För beredande av förbättrad utbildning skulle första tjänstgöringen pågå under etthundraåttio dagar samt omedelbart efterföljas av första repetitionsövningen. Vid specialtruppslagen åter kunde tjänstgöringsförhållandena för årsklassen 1914 yngre ordnas enligt den föreslagna värnpliktslagen. Vid kavalleriet, fält- och positionsartilleriet samt vid fältingenjör- och fälttelegraftrupperna skulle årsklassen 1914 yngre fullgöra första tjänstgöringen tillsammans med årsklassen 1915. Av vissa anledningar borde dock uttagningen till nämnda truppslag inom årsklasserna 1914 yngre och 1915 begränsas så, att värnpliktskontingentens styrka under första tjänstgöringen 1915—1916 komme att motsvara ungefär en och en halv årsklass av vanlig storlek.

Vid trängen komme första tjänstgöringen att fortfarande vara förlagd

till sommaren. Årsklassen 1914 yngre skulle alltså fullgöra sin första tjänstgöring sommaren 1915 tillsammans med årsklassen 1914 äldre. Ifråga om trängen borde årsklassen 1914 yngre vid inskrivningen uttagas endast med omkring hälften av vanlig styrka.

Vid fästningsartilleriet samt vid fästningsingenjör- och förplägnads-
trupperna borde årsklassen 1914 yngre inrycka till första tjänstgöring 1915 på hösten och årsklassen 1915 till samma tjänstgöring 1916 på våren. Uttagningen skulle minskas efter samma grunder som vid övriga specialtruppslag.

Inskrivningarna hösten 1914 skulle uteslutande avse årskullen 1894. I årsklassen 1914 yngre komme således vid inskrivningen icke att ingå vare sig över- eller underåriga. Årsklassens sammanlagda numerär bleve härigenom avsevärt mindre än övriga årsklassers. Då man emellertid ur årsklassen 1914 yngre skulle till specialtruppslagen och till marinen uttaga färre värnpliktiga än vanligt, skulle antalet infanteriet tilldelade värnpliktiga bliva endast obetydligt mindre än vanligen inom en årsklass.

Kostnaderna för övningarna beträffande årsklassen 1914 yngre hava beräknats till ett sammanlagt belopp av 10,812,604 kronor 35 öre.

Fördelningen av detta belopp på de skilda utgiftsposterna framgår av följande tablå:

Beräkning

av engångskostnaderna vid armén för årsklassen 1914 yngre.

	Kronor.		Summa kronor.	
Värnpliktsanslaget.				
Färdkostnader	250,000	—		
Inskrivningskostnader	50,000	—		
Penningbidrag 4,984,877 dagar à 0·20 kr. . . . . kr. 996,975: 40				
1,780,478 > > 0·50 kr. . . . . > 890,239: —	1,887,214	40		
Penningtillskott, 234,524 dagar à 0·20 kr.	46,904	80		
Familjeunderstöd	200,000	—	2,434,119	20
Underhållsanslagen.				
Ordinarie vapenanslaget	300,000	—		
> byggnadsanslaget	50,000	—		
Övriga underhållsanslag: 6,765,355 dagar à 1·13 kr.	7,644,851	15	7,994,851	15
Avlöningsanslaget	—	—	23,634	—
Dagavlöningsstillägg till indelt manskap	—	—	50,000	—
Övningsmedel (häri även inräknad hästlega för inf. m. fl. truppslag)	—	—	50,000	—
Mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare	—	—	35,000	—
Särskild ersättning till personal tillhörande infanteriregementes reserv och till viss övertalig personal vid infanteriregemente samt tillägg för vicekorpralsbeställning eller för särskilda befälsarvoden till vissa meniga volontärer vid infanteriet .	—	—	225,000	—
Summa	—	—	10,812,604	35

Beträffande kostnadernas fördelning på särskilda år har jag låtit upprätta särskild beräkning, vilken torde få såsom bilaga åtfölja detta protokoll. Av de för år 1915 beräknade beloppen torde redan under år 1914 få disponeras dels 50,000 kronor till inskrivningskostnader, dels högst 5,000 kronor till familjeunderstöd.

Rörande kostnaderna för utrustningen erinrar jag, att en av infanteriets reservbataljoner, nämligen den s. k. linjereservbataljonen, avses att bestå av värnpliktiga ur första uppbådet. I följd härav hänföres kostnaderna för denna till kostnaderna för linjeformationerna och komma alltså i kostnaderna för reservformationerna icke att ingå de av nämnda reservbataljon föranledda utgifter.

Utrustningen.

Vid beräkning av behovet och tillgången av utrustning hava, med avseende å intendenturutrustningen, 1913 års rapporter från truppförbanden angående intendenturmateriellens ställning lagts till grund.

Intendenturmateriell.

Enligt gjorda beräkningar skulle kostnaderna för utrustningen uppgå till följande belopp, nämligen:

För linjen.

Infanteriet	kr.	9,264,227: 67
Kavalleriet	»	231,249: 12
Artilleriet	»	465,060: 65
Ingenjörtrupperna	»	673,053: 12
Trängen	»	893,046: 66
Förplägnadstrupperna	»	685,249: 60
Summa kr.		12,211,886: 82

För reservformationerna.

Infanteriet	kr.	6,138,127: 17
Kavalleriet	»	676,799: 50
Artilleriet	»	1,198,963: 78
Ingenjörtrupperna	»	492,354: 60
Trängen	»	774,811: 37
Förplägnadstrupperna	»	545,366: 95
Summa kr.		9,826,423: 37

För landstormen.

Landstormen	kr.	1,789,000: —
-----------------------	-----	--------------

Kostnaderna för intendenturutrustningen skulle alltså uppgå sammanlagt till följande belopp:

Bihang till senare Riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 95 häft. (Nr 138.) 2

för linjen	kr. 12,211,886: 82
» reservformationerna	» 9,826,423: 37
» landstormen	» 1,789,000: —
	<hr/>
	Summa kr. 23,827,310: 19

Från dessa kostnadsbelopp har man emellertid i preliminär beräkning ansett sig kunna göra vissa avdrag av skäl, som jag nu skall angiva.

Genom de beräknade kostnaderna skulle, utan avseende å de årligen med anlåtande av de ordinarie anslagen å huvudtiteln återkommande kompletteringarna, hela behovet kompletteringar under en period framåt bliva tillgodosett. Om man tänker sig samtliga kompletteringar verkställda under sex år från och med år 1915, borde alltså en del av kostnaderna komma att utgå från de ordinarie anslagen å fjärde huvudtiteln. Denna del har uppskattats motsvara ungefär 5 % (vid kavalleriet och artilleriet 10 %) av vederbörliga till truppförbandens disposition stående ordinarie anslag. Det belopp, som i sådan ordning för ifrågavarande ändamål kunde under nämnda period disponeras, har beräknats till 2,000,000 kronor.

Dessutom har den minskning i anskaffningskostnaderna, som på grund av omfattande och kontinuerliga leveranser syntes kunna åstadkommas, ansetts kunna beräknas till 5 procent å den beräknade bruttoanskaffningskostnaden. Denna minskning har man ansett sig kunna i runt tal beräkna till 1,200,000 kronor.

Vidare har man ansett sig kunna frånräkna värdet å vissa för reservformationerna avsedda småpersedlar (skjortor, kalsonger och strumpor), vilka dels kunde vid mobilisering i stor omfattning inlösas från manskapet, dels ej nödvändigtvis behövde i förråd uppläggas, enär de vid behov inom kort tid kunde anskaffas. Värdet å dessa persedlar har i runt tal beräknats till 300,000 kronor.

Slutligen har man funnit, att med anskaffandet av kokapparater för vissa reservformationer tillsvidare kunde anstå utan alltför stor olägenhet. Kostnaderna för dessa kokapparater uppgå till 414,700 kronor.

I det utlåtande av den 8 nästlidne maj, däri arméförvaltningen yttrar sig angående den preliminära beräkningen, anmäler arméförvaltningen, att vid granskning af kostnadsberäkningen rörande intendenturmateriellen beräkningarna befunnits till siffran riktiga och att mot de tillämpade à-prisen, vilka vore i överensstämmelse med nu gällande värden å de olika persedelslagen, anledning till anmärkning icke förekommit.

Beträffande ovan omförmälda förslag till nedsättningar i beräk-

ningarna anför arméförvaltningen, att mot nedsättningen för värdet av nyanskaffning genom anslagen å ordinarie stat den erinran med fog kunde göras, att truppförbandens ordinarie anslag, som i många fall redan nu vore skarpt begränsade, framdeles efter vinterövningars införande och därav följande hårdare slitning av materielen, som under årens lopp dessutom enligt vad erfarenheten visat alltid komme att ökas med nya persedelslag, i ännu högre grad än hittills krävdes för persedelstockens vidmakthållande i fullgott skick. Emellertid ansåge sig arméförvaltningen icke böra motsätta sig den beräknade minskningen av det erforderliga anslagsbeloppet, dock under förutsättning av bifall till arméförvaltningens förslag beträffande sättet för anslaget beviljande.

I sådant avseende framhåller arméförvaltningen, att prisförändringar måste beräknas ifrågakomma under en så lång anskaffningsperiod som sex år, men att sannolikheten för att dessa förändringar komme att gå i riktning mot lägre priser syntes skäligen liten. Emellertid syntes möjlighet till en billigare anskaffning kunna föreligga, förutom genom leveransernas stora omfattning och kontinuitet på sätt i kostnadsberäkningarna angivits, genom ett vidsträcktare tillgodogörande än hittills av truppförbandens egna intendenturverkstäder m. m. För att emellertid anskaffningarna skulle kunna med hänsyn till växlande konjunkturer givas den planläggning och kontinuitet, som vore oundgängligen erforderlig för vinnande av ett ekonomiskt fördelaktigt resultat, vore det framför allt nödvändigt, att det för desamma erforderliga beloppet redan från början till hela sin utsträckning ställdes till arméförvaltningens förfogande med viss del under vart och ett av de år, anskaffningsperioden komme att omfatta.

Erfarenheten hade nämligen givit vid handen, att det system, som tillämpats exempelvis i avseende å det av 1906 års Riksdag till anskaffning av nya uniformer för armén beviljade extra anslaget å 6,000,000 kronor, icke medgäve anskaffningens ordnande på det sätt, som med hänsyn till rådande konjunkturer vore önskligt. Arméförvaltningen hade beträffande detta anslag svävat i okunnighet om, huru stor del därav komme att av de särskilda riksdagarna anvisas, vilket uppenbarligen måste leda därhän, att anskaffningen kommit att ske ojämnt, beroende på storleken av de belopp, som anvisats, och i regeln utan möjlighet för arméförvaltningen att tillförsäkra klädesfabrikerna leveransernas fortgående under ett flertal år, vilket senare givetvis skulle varit för Kronan fördelaktigt i ekonomiskt avseende. Då ett dylikt tillvägagående även beträffande uniformernas tillverkning medfört betydande olägenheter, hade arméförvaltningen sökt motverka dessa genom anlåtande av ordinarie anslaget till munderingsutrustning, men då detta anslag till följd härav sannolikt komme att inne-

varande år överskridas, syntes ett dylikt tillvägagående för framtiden böra undvikas. Enda åtgärden härför syntes vara att, såsom ovan framhållits, Riksdagen vid beviljandet av det för nyanskaffningen erforderliga beloppet tillika bestämde, huru stor del därav som årligen skulle utgå.

Under denna förutsättning ansåge sig arméförvaltningen kunna biträda det avgivna förslaget beträffande nedsättning av nyanskaffningskostnaderna med sammanlagt 3,200,000 kronor, ett belopp, som skulle genom konjunkturernas utnyttjande kunna besparas på grund av leveransernas omfattande och kontinuerliga beskaffenhet.

De ifrågasatta avdragen för småpersedlar och kokapparater med sammanlagt 714,700 kronor har arméförvaltningen lämnat utan anmärkning.

Engångskostnaderna för komplettering av artillerimateriellen, handvapen, ammunition, kulsprutor, ingenjörmateriell samt sjukvårds- och veterinärmateriell hava i den preliminära beräkningen upptagits i huvudsaklig överensstämmelse med uppgifter, lämnade från arméförvaltningens skilda departement och sjukvårdsstyrelse.

*Artilleri-
behov.*

Kostnaderna för artilleribehov hava beräknats till följande belopp:	
Artillerimateriell vid artilleritruppförbanden till	kr. 4,955,500: —
Handvapen och ammunition vid truppförbanden och landstormen till	» 4,065,000: —
Kulsprutor vid infanteriet och kavalleriet till	» 1,821,600: —
	<hr/>
	Summa kr. 10,842,100: —

Härtill komma kostnaderna för handvapen och ammunition vid reservformationerna, vilka kostnader i den preliminära beräkningen blivit för fullständig nyanskaffning uppskattade till 7,405,000 kronor, men tillsvidare utförda med endast 3,700,000 kronor.

I utlåtandet den 8 nästlidne maj har arméförvaltningen framhållit, att medel för anskaffande av avståndsmätare för kulsprutor vore ovillkorligen nödvändiga och att avståndsmätare för infanteriet vore synnerligen önskvärda. Kostnaderna för komplettering av denna materiell har av arméförvaltningen beräknats till 700,000 kronor. Enligt samma utlåtande skulle kostnaderna i övrigt för artillerimateriell åt reservformationerna kunna för närvarande begränsas till 3,000,000 kronor.

*Fortifikations-
behov.*

Kostnaderna för komplettering av ingenjörmateriellen hava beräknats för linjen till	kr. 2,777,242: —
» reservformationerna till.	» 464,900: —
	<hr/>
	Summa kr. 3,242,142: —

Kostnaderna för komplettering av sjukvårds- och veterinärmateriellen
hava beräknats *Sjukvård*
m. m.

för linjen till		kr. 600,000: —
» landstormen till		» 50,000: —
		Summa kr. 650,000: —

En sammanställning av samtliga utrustningskostnaderna med beaktande av vad arméförvaltningen föreslagit beträffande avståndsmätare men utan avseende å de i den preliminära beräkningen eller av arméförvaltningen ifrågasatta avdrag i fråga om intendenturutrustningen eller beträffande artilleribehoven för reservformationerna visar alltså preliminärt följande siffror:

Intendenturen m. m.

Linjen och landstormen		kr. 14,000,886: 82
Reservformationerna		kr. 9,826,423: 37

Artilleribehov.

Linjen och landstormen	»	11,542,100: —
Reservformationerna		» 7,405,000: —

Fortifikationsbehov.

Linjen	»	2,777,242: —
Reservformationerna		» 464,900: —

Sjukvård m. m.

Linjen och landstormen	»	650,000: —
		Summa kr. 28,970,228: 82
		17,696,323: 37

Hela utrustningskostnaden uppgår alltså preliminärt till

för linjen och landstormen		kr. 28,970,228: 82
» reservformationerna		» 17,696,323: 37
		Summa kr. 46,666,552: 19

När jag nu går att för egen del yttra mig angående engångskostnaderna med avseende å utrustningen för armén, skall jag söka giva en översikt av de med en fullständig utrustning av linje, reservformationer

*Departement-
schefen.*

och landstorm förenade kostnader, utan avseende på om dessa kostnader skola utgå närmare eller fjärmare i tiden. I anledning härav kan jag icke beakta vissa redan i sammanhang med de preliminära beräkningarna och sedermera även av arméförvaltningen föreslagna nedsättningar i kostnadskalkylerna, då grunden för dessa nedsättningar är att söka i en tänkt möjlighet att för en längre tid undanskjuta anskaffningen, utan att behovet kan anses förminskat. Således anser jag mig icke böra från engångskostnaderna avdraga kostnader för anskaffning av kokapparater för vissa reservformationer. Kokapparater lära nämligen icke kunna vid mobiliseringstillfälle omedelbarligen anskaffas genom uppköp inom landet. Be- träffande småpersedlar är jag något mera tveksam. Det torde nämligen kunna ifrågasättas, huruvida det kan anses vara av någon större vikt att i förråd upplägga dylika persedlar, vad angår reservformationerna. Då det emellertid uppenbarligen är fördelaktigt att jämväl i detta avseende hava komplett utrustning, har jag icke velat från engångskostnaderna utesluta kostnaderna för småpersedlarnas anskaffning. Men det är dock givet, att med denna anskaffning utan olägenhet kan anstå en ganska rundlig tid.

Ej heller har jag ansett mig böra, såsom i stor utsträckning ifrågasatt blivit, nu räkna med mindre anskaffningskostnad för handvapen och ammunition vid reservformationerna, än denna kostnad kan anses draga vid en slutlig och fullständig utrustning för dessa formationer. Således anser jag mig böra vidhålla den i sådant avseende lämnade siffran av 7,405,000 kronor.

Vidkommande de avdrag i fråga om kostnaderna för intendenturen, som, utöver avdragen för småpersedlar och kokapparater, ifrågasatts, skall jag i detta sammanhang allenast yttra mig om den minskning i kostnaderna, som kan påräknas vid kontinuerliga och omfattande anskaffningar. Uppenbarligen böra, såsom arméförvaltningen framhållit, mycket avsevärda belopp kunna härigenom inbesparas. Budgetens anpassning efter sig företeende omständigheter kan ju i viss mån lägga hinder i vägen för staten att i fråga om större utgifter binda sig till vissa under en period stadigt återkommande anslag. Förhållandena kunna nämligen för tillgodoseende av ett trängande behov kräva uppskov även med ett tidigare planerat anslag. Svårigheter härutinnan skulle emellertid icke förefinnas beträffande engångskostnaderna, åtminstone icke vad angår de nu ifrågasvarande. Genom värnskattededlen har nämligen staten redan på förhand garanterat sig en tillgång just för täckandet av dessa kostnader. Under sådana förhållanden synes det mig, som om det nu gäves ett syn-

nerligen lämpligt tillfälle att på sätt föreslagits nedbringa anskaffningskostnaderna för utrustningen. En sådan åtgärd eller anordnandet av långvariga och omfattande leveranser lär för närvarande dock böra begränsas till de närmast liggande behoven eller till leveranser av utrustningspersedlar för linje och landstorm. När tiden är inne för anskaffning i större skala av dylika persedlar för reservformationerna, bör tydligen ett liknande förfaringssätt användas.

Till avdrag för värdet å materiell, som anskaffas genom anlitan- de av de å huvudtiteln ständigt återkommande anslagen, skall jag senare återkomma.

Innan jag härefter övergår att, med iakttagande av vad jag nu an- fört, beräkna engångskostnaderna för övning av årsklassen 1914 yngre och för utrustningen, skall jag nämna några ord angående den grund för fördelningen av kostnaden på de skilda åren, som jag anser mig böra följa.

Den föreslagna nya härordningen innebär i fråga om linjen, sådan densamma här behandlats, huvudsakligen den förändringen, att vid varje infanteriregemente en ny bataljon uppsattes, nämligen linjereservbataljonen. Dessa reservbataljoner torde kunna vara organiserade inom få år efter det organisationsarbetet påbörjats. Då linjen i övrigt liksom landstormen ej undergår någon väsentlig förändring genom den nya härordningen och därtill hörande förband och formationer alltså redan nu i stort sett äro i behov av all den utrustning, som beträffande dem ifrågasatts, synes det mig, som om försiktigheten och följdriktigheten fordrade, att alla kostnads- belopp med avseende å utrustningen av linjen, inbegripet linjereserv- bataljonerna vid infanteriet, och landstormen ställdes till disposition under de allra närmaste åren, i regel inom år 1917 och i varje fall före utgån- gen av år 1918.

Reservformationerna med undantag av linjereservbataljonerna kunna först småningom organiseras. År 1920 torde vissa av nämnda formationer vara färdiga. Tidigare än vid utgången av samma år behöver fullständig utrustning under alla förhållanden icke föreligga. Och även efter nämnda år torde utan olägenhet kunna anstå med anskaffningen av vissa slag av utrustningsmateriellen. Nu skall jag icke närmare ingå på denna fråga, helst det här rör sig om mindre summor och om anskaffningar, som ligga långt fram i tiden. Jag erinrar blott om vad jag nyss förut anfört angående småpersedlar för reserven samt framhåller tillika, att vissa kostnader för årsklassen 1914 yngre enligt sakens natur icke kunna ifrågakomma förrän efter år 1920.

Efter granskning av de gjorda beräkningarna rörande engångskostnaderna har jag kommit till följande belopp.

Mot beräkningen av kostnaderna för övning av årsklassen 1914 yngre har jag icke haft någon erinran att göra. Det för denna övning i dess helhet beräknade beloppet kr. 10,812,604: 35 skall enligt den bilagda särskilda beräkningen utgå under åren 1915—1918 på följande sätt:

år 1915 med	kr.	6,668,772: 13
» 1916 »	»	2,376,353: 05
» 1917 »	»	995,726: 33
» 1918 »	»	215,162: 13
		Summa kr. 10,256,013: 64

vartill komma under åren 1921—1923 sammanlagt 556,590 kronor 71 öre.

Intendenturmateriellen har beräknats draga en kostnad av:

för linjen	kr.	12,211,886: 82
» landstormen	»	1,789,000: —
		Summa kr. 14,000,886: 82.

Intendenturmateriellen för reservformationerna

har i anskaffningskostnad beräknats till kr. 9,826,423: 37.

Från nu angivna belopp drager jag därefter de besparingar, som kunna påräknas vid långvariga och kontinuerliga leveranser. Dessa besparingar anser jag mig böra beräkna väsentligen lägre, än av arméförvaltningen ifrågasatts, eller till 1,800,000 kronor i stället för 3,200,000 kronor. Besparingarna beräknas proportionerligt fördelade på kostnaderna för linje och landstorm med 1,050,000 kronor och på kostnaderna för reservformationer med 750,000 kronor.

Kostnaderna skulle alltså stanna vid beträffande linje och landstorm . . . . . kr. 12,950,886: 82 samt beträffande reservformationer . . . . . » 9,076,423: 37.

Arméförvaltningen, som räknat med en nettokostnad om 19,912,610 kronor för anskaffning av intendenturmateriell, framhåller i sitt underdåniga utlåtande den 8 nästlidne maj i avseende å anslagsbeloppens fördelning, att denna borde ske tämligen likformigt eller exempelvis så, att för år 1915 anvisades 3,123,610 kronor samt under vart och ett av de följande fem åren 3,000,000 kronor i och för anskaffning av intendenturmateriell till

linjen och reservformationerna samt 289,000 kronor år 1915 och 300,000 kronor under vart och ett av de följande fem åren beträffande landstormsutrustningen.

För egen del håller jag före, att fördelningen bör göras självständigt för linjen och landstormen och självständigt för reservformationerna.

Jag anser mig böra räkna med en fördelningstid av 4 år i fråga om linjen och landstormen på det sätt, att för

år 1915 anvisas	kr. 4,000,000: —
» 1916 »	» 4,000,000: —
» 1917 »	» 4,000,000: —
» 1918 »	» 950,886: 82

Summa kr. 12,950,886: 82.

Anskaffningen för reserven tänker jag mig fördelad på tre år från och med år 1918, eventuellt med någon förskjutning av det belopp, som faller på 1920. Sålunda synes det mig, som om av kostnaderna för utrustningen av reservformationerna, kronor 9,076,423: 37, borde anvisas .

år 1918	kr. 2,076,423: 37
» 1919	» 3,500,000: —
» 1920 och följande år	» 3,500,000: —

Summa kr. 9,076,423: 37.

Även för artillerimateriell, ingenjörmateriell samt sjukvårds- och veterinärmateriell torde kostnaden kunna i avsevärd mån nedbringas genom den metodiska och kontinuerliga anskaffning, som även här är önskvärd. Till vinnande av så mycket större säkerhet, att totalkostnaden ej skall vara för lågt uppskattad, har jag emellertid ansett mig böra bortse från de besparingar, som sålunda kunna vinnas.

Artilleribehovet, inklusive avståndsmätare, har uppskattats

för linjen och landstormen till	kr. 11,542,100: —
för reservformationerna till	» 7,405,000: —

Mot dessa belopp har jag ej något annat att erinra än att på grund av senare lämnade upplysningar angående artilleribehovet för linjen kostnaderna böra i fråga om positionsartillerimateriell höjas med 500 kronor, beträffande fältartillerimateriell minskas med 5,000 kronor och vidkommande fästningsartillerimateriell ökas med 90,000 kronor, vadan utrustningen för linjen och landstormen bör beräknas till ett belopp av kr. 11,627,600: —.

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 95 häft. (Nr 138.) 3

Rörande fördelningen av dessa kostnader förordar jag, att kostnaderna för linjen och landstormen beräknas utgå under de fyra åren 1915—1918 och för reservformationerna under åren 1918—1920 och följande år med nedannämnda belopp:

för linjen och landstormen:

år 1915	kr.	3,500,000
» 1916	»	3,500,000
» 1917	»	3,500,000
» 1918	»	1,127,600
	Summa kr.	11,627,600

för reservformationerna:

år 1918	kr.	2,405,000
» 1919	»	2,500,000
» 1920 och följande år	»	2,500,000
	Summa kr.	7,405,000.

Kostnaderna för *ingenjörmateriellen* hava beräknats

för linjen till	kr.	2,777,242
» reservformationerna till	»	464,900.

Mot dessa kostnadsbelopp har jag ej något att erinra samt föreslår, att desamma måtte beräknas utgå:

för linjen

år 1915 med	kr.	925,748
» 1916 »	»	925,747
» 1917 »	»	925,747
	Summa kr.	2,777,242

för reservformationerna

år 1918 med hela sitt belopp eller . . .	kr.	464,900.
--	-----	----------

Anskaffningen av *sjukvårds- och veterinärmateriell* vid linjen och landstormen har uppskattats draga en kostnad av 650,000 kronor.

Denna kostnad torde böra fördelas på åren 1915 och 1916 med hälften eller 325,000 kronor för vardera året.

Slutligen får jag anmäla att, enligt vad chefen för generalstaben i underdåniga skrivelser den 7 nästlidne maj meddelat, förefinnes omedel-

bart behov av anslag, utöver vad i statsverkspropositionen anges, å 1,304,000 kronor till befästningsarbeten m. m. vid Boden, varjämte chefen för generalstaben tillika framhållit nödvändigheten av vidtagandet av vissa förstärkningsarbeten m. m. vid Tingstäde för en kostnad av 774,000 kronor.

Dessa kostnader för det fasta försvaret, tillhoppa 2,078,000 kronor, som även jag finner nödiga, synas böra behandlas såsom engångskostnader. På grund av underdånigt utlåtande från arméförvaltningens vederbörande departement böra de höjas för Boden med 194,000 kronor eller till sammanlagt 2,272,000 kronor. Sistnämnda belopp torde böra upptagas bland utgifterna under år 1915.

Efter den nu lämnade redogörelsen för engångskostnaderna med avseende å lantförsvaret skall jag för överskådlighetens skull göra en sammanställning för att visa kostnadsbeloppens slutsumma och beloppens fördelning på de skilda åren.

År 1915.

Årsklassen 1914 yngre	kr.	6,668,772: 13
Intendenturmateriell	»	4,000,000: —
Artillerimateriell	»	3,500,000: —
Ingenjörmateriell	»	925,748: —
Sjukvårdsmateriell m. m.	»	325,000: —
Fasta försvaret	»	2,272,000: —
	Summa kr.	17,691,520: 13

År 1916.

Årsklassen 1914 yngre	kr.	2,376,353: 05
Intendenturmateriell	»	4,000,000: —
Artillerimateriell	»	3,500,000: —
Ingenjörmateriell	»	925,747: —
Sjukvårdsmateriell m. m.	»	325,000: —
	Summa kr.	11,127,100: 05

År 1917.

Årsklassen 1914 yngre	kr.	995,726: 33
Intendenturmateriell	»	4,000,000: —
Artillerimateriell	»	3,500,000: —
Ingenjörmateriell	»	925,747: —
	Summa kr.	9,421,473: 33

År 1918.

Årsklassen 1914 yngre	kr.	215,162: 13	
Intendenturmateriell:			
linjen och landstormen	kr.	950,886: 82	
reserven	»	2,076,423: 37	» 3,027,310: 19
Artillerimateriell:			
linjen och landstormen	kr.	1,127,600: —	
reserven	»	2,405,000: —	» 3,532,600: —
Ingenjörmateriell	»	464,900: —	
	Summa kr.	7,239,972: 32	

År 1919.

Intendenturmateriell	kr.	3,500,000: —
Artillerimateriell	»	2,500,000: —
	Summa kr.	6,000,000: —

År 1920 och följande år.

Årsklassen 1914 yngre	kr.	556,590: 71
Intendenturmateriell	»	3,500,000: —
Artillerimateriell	»	2,500,000: —
	Summa kr.	6,556,590: 71

Sammanställer man kostnaderna för linje och landstorm å ena samt för reservformationer å andra sidan finner man, att kostnaderna för linje och landstorm, om man dit räknar kostnaderna för fasta försvaret och övningskostnaderna för årsklassen 1914 yngre, fördelas efter år på följande sätt nämligen

för år 1915	kr.	17,691,520: 13
» » 1916	»	11,127,100: 05
» » 1917	»	9,421,473: 33
» » 1918:		
årsklassen 1914 yngre	kr.	215,162: 13
intendenturmateriell	»	950,886: 82
artillerimateriell	»	1,127,600: —
vartill komma under senare år kostnader för årsklassen 1914 yngre med	»	556,590: 71
		» 2,850,239: 66
	Summa kronor	41,090,333: 17

Kostnaderna för reservformationerna utgå i följande ordning
år 1918:

intendenturmateriell	kr. 2,076,423: 37	
artillerimateriell	» 2,405,000: —	
ingenjörmateriell	» 464,900: —	kr. 4,946,323: 37
år 1919	» 6,000,000: —	
» 1920 och följande år	» 6,000,000: —	
		<u>Summa kronor 16,946,323: 37</u>

Summan av kostnaderna uppgå sålunda till kronor 58,036,656: 54.

Mina skäl till fördelning av kostnaderna på sätt nu föreslagits har jag redan framhållit. Ävenledes har jag påpekat, att mina beräkningar avse att lämna ett sammandrag av summan engångskostnader utan att jag därmed angivit, på vad sätt dessa engångskostnader skola utgöras. En fortsatt undersökning bör alltså hava till syfte att utreda, i vad mån kostnaderna böra drabba eller icke drabba värnskattemedlen, som tydligen i det allra huvudsakligaste hava att bära utgifterna för ifrågavarande ändamål.

Principiellt sett borde, såsom förut sagts, i fråga om sättet för kostnadernas bestridande icke såsom engångskostnader betraktas utgifter, som hava direkt samband med den nu tillämpade försvarsorganisationen. Någon tvekan om utgifts samband med denna försvarsorganisation kan icke uppstå, då fråga är om belopp, som för vissa ändamål redan beviljats, churu desamma ännu icke anvisats.

Vidare torde sambandet med nuvarande härordning vara uppenbart beträffande anslag, vilka hava till ändamål att *fortsätta* en sådan anskaffning, som redan vid samma härordnings begynnelse förutsattes skola äga rum.

Även i övrigt skulle mycket avsevärda kostnader under normala förhållanden täckas av vanliga skattemedel.

En närmare granskning av förteckningen å erforderliga utrustningspersedlar visar emellertid, att hinder skulle möta att inom rimlig tid genom anlitande allenast av huvudtitelns vanliga anslag fylla det redan nu förefintliga behovet i förevarande avseende. Värnskattemedel måste därför anlitas.

Vissa huvudtitelns anslag måste visserligen nu och i framtiden liksom tillföre avse nyanskaffningar och kompletteringar. Sådana nyanskaffningar och kompletteringar, beroende på slitning och behovet av moderniseringar, kunna givetvis aldrig undvaras. Anslag för dylika ändamål skulle i huvudsak inrymmas inom den extra stat å huvudtiteln, som

jag vid tillstyrkandet av propositionen nr 58 beräknade till sammanlagt 5,200,000 kronor, då med den förändrade härordningen huvudtiteln nått sin normala höjd av 63,000,000 kronor. Om jag fränser år 1915, vartill jag strax skall återkomma, hava emellertid för vinnande av lättnad i budgetsuppgörelserna under härordningens närmaste övergångsår eller åren 1916, 1917 och 1918 sådana begränsningar ansetts böra göras, att anslagen å huvudtiteln icke kunna beräknas för nyanskaffningar lämna större tillgång än mellan 300,000 och 400,000 kronor om året, något som, om byggnadsarbetena lämnas åsido, med 1,000,000 å 1,500,000 kronor understiger de under vart och ett av senare åren i sådant avseende anvisade beloppen. I varje fall vågar jag icke räkna på bidrag för ifrågavarande ändamål från huvudtitelns anslag till högre belopp än sammanlagt för nämnda tre år 1,000,000 kronor. I förbigående kan jag nämna, att en starkt bidragande orsak till nu angivna förhållande kan sökas däri, att extra utgiftsstaten å huvudtiteln under närmaste åren, inbegripet år 1915, torde komma att belastas med kostnader för de redan beslutade kasernerna m. m. Från och med år 1919 blir emellertid förhållandet ett annat. Anslag för större byggnadsarbeten torde bortfalla. Nyanskaffningen för linje och landstorm är avslutad. Med något omedelbart behov av moderniseringar läser man icke behöva räkna. Några år framåt har man alltså möjlighet att disponera mera betydande bidrag från huvudtitelns extra anslagsstat. Dessa bidrag torde för fyra år kunna upptagas till 4,800,000 kronor. Något bidrag torde jämväl de ordinarie anslagen kunna lämna. Försiktigheten synes mig dock bjuda, att icke nu taga nyanskaffning genom dylika bidrag i beräkning ehuru vid uppskattning av anslagsbehoven hänsyn tagits till persedlarnas starkare slitning under vinterövningar.

Efter sålunda gjorda beräkningar, avseende tiden från och med år 1916, övergår jag att ange engångskostnader, därför anslag äskats i senast avlämnade statsverksproposition men som ingå i härförut omförmälda kostnader. Dessa anslagsäskanden avse

fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande av behövliga förrädslokaler därför	kr.	600,000:—
fortsatt anskaffning av nya eldhandvapen (gevär och karbiner)	»	165,000:—
fortsatt anskaffning av pistoler	»	30,000:—
ordnande av landstormsförråd	»	225,000:—
	<hr/>	
	Summa kr.	1,020,000:—

Lägger man härtill ovan omförmälda för åren 1916—	
1922 för utrustningsändamål disponibla belopp	
eller för åren 1916—1918	kr. 1,000,000:—
och för åren 1919—1922	» 4,800,000:—
erhåller man en summa av	<u>kr. 6,820,000:—</u>

Samtliga engångskostnader för lantförsvaret äro förut	
beräknade till	kr. 58,036,656: 54
Sedan från denna summa dragits förenämnda belopp .	» 6,820,000:—
återstår ett belopp av	<u>kr. 51,216,656: 54</u>

Sedan från värnskatten, 75,000,000 kronor, avdragits engångskostnaderna för sjöförsvaret, vilka, enligt vad mig meddelats, högst komma att uppgå till i runt tal 24,200,000 kronor, återstår för de lantförsvarets engångskostnader, som böra bestridas av värnskattemedel, åtminstone ett belopp av 50,800,000 kronor eller ungefär 400,000 kronor mindre än samma kostnaders slutsumma. Till täckande av denna eventuella brist finnas emellertid att tillgå till värnskattefonden inflytande räntor, som säkerligen icke komma att understiga sist angivna belopp.

Att på förhand fastslå, till vilka skilda slag av utrustning det belopp om 6,820,000 kronor, som beräknats utgå av vanliga skattemedel genom anslag å huvudtiteln, skall användas, kan synas vara mindre påkallat, såvitt angår åren efter år 1915. Sistnämnda års andel i beloppet är genom statsverkspropositionen redan förslagsvis disponerad. För följande år skulle det i och för sig vara lämpligt att uppgöra förslag först i sammanhang med upprättandet av utgiftsstaterna för samma år. Emellertid skulle möjligheten, att en viss kostnad borde delvis bestridas med vanliga skattemedel, kunna lägga hinder i vägen för kostnadernas nedbringande genom en metodisk och kontinuerlig anskaffning. På grund härav, och då huvudsaken är, huru stor del av totalkostnaderna skall bestridas med värnskattemedel, torde de andra skattemedlen böra reserveras för visst ändamål och då lämpligen för reservformationernas artilleribehov.

För år 1915 har, såsom förut av mig påpekats,	
i den framlagda statsverkspropositionen äskats anslag för	
artilleribehov tillhopa	kr. 795,000:—
och till ordnande av landstormsförråd	» 225,000:—
	<u>eller sammanlagt kr. 1,020,000:—</u>

som ingå i de av mig förut förtecknade engångskostnaderna. Från dessa kostnader, som för år 1915 beräknats till 17,691,520 kronor 13 öre, bör alltså avgå förenämnda belopp om 1,020,000 kronor, därvid är att märka, att anslaget till ordnande av landstormsförråd avser anskaffning av intendenturutrustning. Med därav föranledda reduceringar skulle dispositionen av värnskattemedel för år 1915 ställa sig på följande sätt:

Årsklassen 1914 yngre	kr.	6,668,772: 13
Intendenturmateriell (4,000,000—225,000)	»	3,775,000: —
Artillerimateriell (3,500,000—795,000)	»	2,705,000: —
Ingenjörmateriell	»	925,748: —
Sjukvårdsmateriell m. m.	»	325,000: —
Fasta försvaret	»	2,272,000: —
		<hr/>
	Summa kr.	16,671,520: 13

Nu omförmälda reduceringar hava till följd, att samtliga de kostnader för linjen och landstormen, som skola gäldas med värnskattemedel, bliva, vad angår intendenturmateriellen, (12,950,886: 82 — 225,000 kronor =) 12,725,886: 82 kronor samt beträffande artillerimateriellen (11,627,600 — 795,000 kronor =) 10,832,600 kronor.

För frågan om de sjöförsvarets engångskostnader, som skola utgå av värnskattemedel, kommer chefen för sjöförvarsdepartementet att närmare redogöra, så snart infordrad utredning i dess helhet inkommit. Enligt vad han meddelat mig, torde dessa engångskostnader såsom redan antytts komma att sluta på ett sammanlagt belopp av i runt tal högst 24,200,000 kronor och fördelas på följande sätt:

År 1915:

Flottan	kr.	2,032,000
Kustartilleriet inklusive befästningsarbeten vid		
Fårösund	»	3,357,200
		<hr/>
		5,389,200

År 1916:

Flottan	kr.	5,665,000
Kustartilleriet	»	3,042,700
		<hr/>
		8,707,700

År 1917:

Flottan	kr.	1,715,000
Kustartilleriet	»	2,753,800
		<hr/>
		4,468,800

År 1918 och följande år:

Kustartilleriet . . . . . 5,630,190.

Sammanställer man engångskostnaderna för sjöförsvaret och engångskostnaderna för lantförsvaret under åren 1915—1917 samt därvid frånräknar ovannämnda belopp 1,020,000 kronor, som år 1915 är avsett att utgå å fjärde huvudtitelns vanliga anslag, kommer man till följande resultat:

år 1915: lantförsvaret	kr. 16,671,520: 13	
» sjöförsvaret	» 5,389,200: —	22,060,720: 13
» 1916: lantförsvaret	kr. 11,127,100: 05	
» sjöförsvaret	» 8,707,700: —	19,834,800: 05
» 1917: lantförsvaret	kr. 9,421,473: 33	
» sjöförsvaret	» 4,468,800: —	13,890,273: 33
	<u>Summa kronor</u>	<u>55,785,793: 51.</u>

Härigenom har jag kommit till de siffror, som jag förut nämnt vid angivandet av möjligheten att erhålla förskott till utgifter för byggnadsarbeten.

Beträffande dessa arbeten föreligga två beräkningar, nämligen dels av kasernbyggnadsnämnden i fråga om kostnaderna för de kasernetablissemang, vilka skola uppföras genom nämndens försorg, dels av arméförvaltningen rörande kostnaderna för övriga, för försvaret erforderliga byggnader.

Kasernbyggnadsnämnden beräknar sammanlagda byggnads-

kostnaden för femton kasernetablissemang till i runt tal kr. 32,380,000
därav redan beviljats 21,744,000 kronor men endast anvisats » 18,600,000

Återstår ett belopp av . . . . . kr. 13,780,000
som nämnden föreslår till fördelning på följande sätt:

år 1915	kr. 1,400,000
» 1916	» 2,300,000
» 1917	» 4,000,000
» 1918	» 4,000,000
» 1919	» 2,080,000
	<u>Summa kronor</u> 13,780,000.

Kostnaderna för de av arméförvaltningen ifrågasatta bygg-

nadsarbetena sluta å ett belopp av . . . . . kr. 15,044,100.

Bihang till senare Riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 95 häft. (Nr 138.) 4

Enligt upprättad tablå skulle byggnadskostnaderna fördelas i följande ordning:

år 1915	kr. 2,678,900
» 1916	» 3,449,375
» 1917	» 4,381,000
» 1918	» 2,782,275
» 1919	» 1,752,550
	Summa kronor 15,044,100.

Arméförvaltningen uppgiver emellertid, att byggnadsarbetena skulle kunna för åren 1915—1917 begränsas till följande belopp:

år 1915	kr. 1,665,000
» 1916	» 2,543,000
» 1917	» 2,486,000
	Summa kronor 6,694,000.

I anslutning till vad förut anförts angående beredandet av förskott till ifrågavarande byggnadsarbeten i avvaktan på försäljningen av vissa fastigheter, skall jag nu göra en jämförelse mellan byggnadskostnader under åren 1915—1917 och disponibla värnskattemedel eller medel i värnskattefonden under samma år.

Byggnadskostnaderna, om jag följer arméförvaltningens *högre* fordringar, skulle under nämnda år enligt myndigheternas beräkningar uppgå till följande belopp:

år 1915	
enligt kasernbyggnadsnämndens	Kr. 1,400,000: —
» arméförvaltningens	» 2,678,900: —
	Summa kr. 4,078,900: —
år 1916	
enligt kasernbyggnadsnämndens	Kr. 2,300,000: —
» arméförvaltningens	» 3,449,375: —
	Summa kr. 5,749,375: —
år 1917	
enligt kasernbyggnadsnämndens	Kr. 4,000,000: —
» arméförvaltningens	» 4,381,000: —
	Summa kr. 8,381,000: —

Om jag frånräknar kasernbyggnadsnämndens äskande för år 1915, såsom upptaget bland huvudtitelns extra anslag i statsverksproposition för samma år, samt från nämndens för år 1916 beräknade kostnadsbelopp av 2,300,000 kronor avdrager återstoden av den beviljade summan till kasernbyggnader, en återstod, som, under förutsättning att Riksdagen å extra stat för år 1915 anvisar i sådant avseende föreslagna 1,400,000 kronor, skulle uppgå till 1,744,000 kronor, sluta byggnadskostnaderna under ifrågavarande år å följande belopp:

år 1915	kr. 2,678,900: —
» 1916 (5,749,375—1,744,000)	» 4,005,375: —
» 1917	» 8,381,000: —
	<hr/>
	Summa kr. 15,065,275: —

De belopp värnskattemedel, som under samma år finnas odisponerade, uppgå, såsom redan angivits, till i runda tal 7,900,000 kronor år 1915, 10,600,000 kronor år 1916 och 19,200,000 kronor år 1917. Under dessa förhållanden förefinnes alltså möjlighet att erhålla förskott för ifrågavarande byggnadskostnader åren 1915—1917.

Innan jag här efter övergår att göra de hemställanden, vartill mitt anförande föranleder, får jag framhålla, att en del av mig nu lämnade uppgifter äro hämtade från handlingar, vilka förklarats hemliga. Då dessa upplysningar emellertid icke äro av beskaffenhet att i förevarande sammanhang röja förhållanden, som böra hemlighållas, tacktes Kungl. Maj:t finna hinder ej möta däremot, att omförmälda uppgifter offentliggöras.

Med stöd av vad jag anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen, att, under förutsättning att nådiga propositionerna angående ny härordning och ny värnpliktslag samt angående värnskatt och värnskattfond vinna Riksdagens bifall:

dels till bestridande av kostnaderna för övning vid armén av årsklassen 1914 yngre bevilja ett anslag av 10,812,605 kronor samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 6,668,773 kronor att utgå av värnskattemedel med rätt för Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp under år 1914 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 55,000 kronor;

dels, utöver det å fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen för år 1915 upptagna belopp av 225,000 kronor för ordnande av ländstormsförråd, till anskaffande av intendenturmateriell bevilja ett anslag av 12,725,887 kronor samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 3,775,000 kronor att

utgå av värnskattemedel ävensom medgiva att avtal å kronans vägnar må i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av intendenturmateriell för 12,950,887 kronor på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlägges år 1915 med högst 4,000,000 kronor eller det belopp, som i statsverkspropositionen och nu sammanlagt föreslagits till anvisning för ifrågavarande ändamål under år 1915, år 1916 med högst 4,000,000 kronor, år 1917 med högst 4,000,000 kronor och år 1918 med högst 950,887 kronor;

dels, utöver de å fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen för år 1915 upptagna belopp av 600,000 kronor för fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande av behövlige förrådslokaler därför, av 165,000 kronor för fortsatt anskaffning av nya eldhandvapen (gevär och karbiner) och av 30,000 kronor för fortsatt anskaffning av pistoler m. m., till anskaffande av artillerimateriell bevilja ett anslag av 10,832,600 kronor samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 2,705,000 kronor att utgå av värnskattemedel ävensom medgiva ett avtal å kronans vägnar må i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av artillerimateriell för 11,627,600 kronor på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlägges år 1915 med högst 3,500,000 kronor eller det belopp, som i statsverkspropositionen och nu sammanlagt föreslagits till anvisning för ifrågavarande ändamål under år 1915, år 1916 med högst 3,500,000 kronor, år 1917 med högst 3,500,000 kronor och under år 1918 med högst 1,127,600 kronor;

dels till anskaffande av ingenjörmateriell bevilja ett anslag av 2,777,242 kronor samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 925,748 kronor att utgå av värnskattemedel ävensom medgiva att avtal å kronans vägnar må i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av ingenjörmateriell för 2,777,242 kronor, på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlägges år 1915 med högst 925,748 kronor eller det belopp, som nu föreslagits till anvisning för ifrågavarande ändamål under år 1915, år 1916 med högst 925,747 kronor och under år 1917 med högst 925,747 kronor;

dels till anskaffande av sjukvårds- och veterinärmateriell bevilja ett anslag av 650,000 kronor samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 325,000 kronor att utgå av värnskattemedel ävensom medgiva att avtal å kronans vägnar må i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av sjukvårds- och veterinärmateriell för 650,000 kronor, på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlägges år 1915 med högst 325,000 kronor eller det belopp, som nu föreslagits till anvisning för ifrågavarande ändamål under år 1915, och år 1916 med högst 325,000 kronor;

dels, utöver det å fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen för år 1915 upptagna belopp av 170,000 kronor, till befästningsarbeten m. m. vid Boden för år 1915 anvisa ett belopp av 1,498,000 kronor att utgå av värnskattemedel;

dels ock till befästningsarbeten m. m. vid Tingstäde för år 1915 anvisa ett belopp av 774,000 kronor att utgå av värnskattemedel.»

Till vad hans excellens herr statsministern och chefen för lantförsvarsdepartementet sålunda hemställt, däruti statsrådets övriga ledamöter instämde, tacktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle i enlighet härmed nådig proposition i ämnet till Riksdagen avlåtas av den lydelse, bil. B. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C. E. Odhner.

B e r ä k -
av engångskostnaderna vid armén för årsklassen 1914

	1915. Kr.		1916. Kr.	
Värnpliktsanslaget.				
Färdkostnader	75,000	—	56,000	—
Inskrivningskostnader	50,000	—	—	—
Penningbidrag { 4,030,519 dagar à 0·20 kronor }	1,017,314	80	—	—
{ 422,422 » » 0·50 » }				
{ 941,453 » » 0·20 » }	—	—	460,166	60
{ 543,752 » » 0·50 » }				
520,691 » » 0·50 »	—	—	—	—
93,351 » » 0·50 »	—	—	—	—
{ 11,972 » » 0·20 » }	—	—	—	—
{ 2,232 » » 0·50 » }				
933 » » 0·20 »	—	—	—	—
198,030 » » 0·50 »	—	—	—	—
Penningtillskott 234,524 » » 0·20 »	—	—	46,904	80
Familjeunderstöd	61,000	—	15,000	—
Underhållsanslagen.				
Ordinarie vapenanslaget	80,000	—	95,000	—
» byggnadsanslaget	10,000	—	10,000	—
Övriga underhållsanslag: 4,452,941 dagar à 1·13 kronor	5,031,823	33	—	—
1,485,205 » » 1·13 »	—	—	1,678,281	65
520,691 » » 1·13 »	—	—	—	—
93,351 » » 1·13 »	—	—	—	—
14,204 » » 1·13 »	—	—	—	—
933 » » 1·13 »	—	—	—	—
198,030 » » 1·13 »	—	—	—	—
Avlöningsanslaget	23,634	—	—	—
Dagavlöningstillägg till indelt manskap	50,000	—	—	—
Övningsmedel (häri även inräknad hästlega för inf. m. fl. truppslag) . .	10,000	—	15,000	—
Mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare	35,000	—	—	—
Särskild ersättning till personal tillhörande infanteriregementes reserv och till viss övertalig personal vid infanteriregemente samt tillägg för vicekorpralsbeställning eller för särskilda befälsarvoden till vissa meniga volontärer vid infanteriet	225,000	—	—	—
Summa	6,668,772	13	2,376,353	05

ning

Bil. A.

yngre samt dessa kostnaders fördelning på åren 1915—1923.

1917. Kr.		1918. Kr.		1921. Kr.		1922. Kr.		1923. Kr.		Summa kronor.	
60,000	—	14,000	—	500	—	500	—	44,000	—	250,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,017,314	80
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	460,166	60
260,345	50	—	—	—	—	—	—	—	—	260,345	50
—	—	46,675	50	—	—	—	—	—	—	46,675	50
—	—	—	—	3,510	40	—	—	—	—	3,510	40
—	—	—	—	—	—	186	60	—	—	186	60
—	—	—	—	—	—	—	—	99,015	—	99,015	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46,904	80
12,000	—	14,000	—	—	—	—	—	98,000	—	200,000	—
50,000	—	25,000	—	—	—	—	—	50,000	—	300,000	—
10,000	—	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—	50,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,031,823	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,678,281	65
588,380	83	—	—	—	—	—	—	—	—	588,380	83
—	—	105,486	63	—	—	—	—	—	—	105,486	63
—	—	—	—	16,050	52	—	—	—	—	16,050	52
—	—	—	—	—	—	1,054	29	—	—	1,054	29
—	—	—	—	—	—	—	—	223,773	90	223,773	90
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23,634	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50,000	—
15,000	—	—	—	—	—	—	—	10,000	—	50,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	225,000	—
995,726	33	215,162	13	20,060	92	1,740	89	534,788	90	10,812,604	35